Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 225 (4862)
ВОСКРЕСЕНЬЕ
НОЯБРИИН 18
1945 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүн.

Бузар дайсадые бута нэрьеһэн
Булад хатуу Сталинска артиллери
Советскэ арадай жаргалай түлөө
Солотой, һүртэйгөөр мандаха болтогой!

Сталинска артиллериин һайндэр

Мүнөөдэр советскэ оромнай Сталинска артиллериин үдэрые һайндэрлэжэ байна. Улаан Армиин добтолхы хүсэнэй баярые энхэ амгалан сагай байдалда тэмдэглэжэ байхадаа, бидэнэр тэрэнэй агуухэ удхашанарые дахин дахин һананабди. Улаан Армиин артиллери хадаа «дайнай бурхан» байһанаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ али толоор харуулаа.

Эгээ гурбан жэлэй саада тээ—1942 оной ноябриин 19-дэ—хэдэн мянгаад ехэ буунууд Улаан Армиин агуухэ добтолгын дохёо үгэһэн болэй. Тэрэ үдэр сталинска сэрэгүүд баатар ехэ хүсөөрөө Сталинградай тэндэ боложо, добтолгодо ороод, баруулжаа добтолһоор добтолжо илалтын тугые Берлин дээрэ мандуулһан байна.

Түүхэтэ тэрэ добтолгодо Улаан Армиин артиллеристнүүд шиидхэхы ехэ үүргэ дүүргээ һэн. Дайсанай хэрэм, дайсанай галзуу дошхон буудалга дарагшад—манай артиллери, тэрэнэй оньһон түгэс техникэ, тэрэнэй мэргэн шадамар сэрэгшэд мүн. Советскэ артиллеристнүүд Улаан Армиин добтолхы бүхы операцинуудай түрүү зэргэдэ ябажа гараа. Тэдэнэр хадаа агаарай сэрэгэй туһаламжатайгаар, дайсанай хамгаалтые бута сохиһон, тэдэнэй бухэжүүлгэ хаалтануудые таһар үдэр татажа, добтолгын замые Улаан Армидаа сэбэрлэжэ үгэдэг байгаа.

«Артиллери болбол Сталинград ба Воронеж шадар, Курск ба Белгород шадар, Харьков ба Киев шадар, Витебск ба Бобруйск шадар, Ленинград ба Минск шадар, Ясса ба Кишинев шадар немецкэ сэрэгүүдые Улаан Армиин бута нэрьехэ ябадалые хангаһан тэрэ хүсэниинь байгаа» (И. Сталин).

Советскэ артиллери хадаа агуу-ехэ илалта туйлажа, Сталинградһаа Берлин хүрэһэн гэды бэшэ. Тэрэ хадаа Улаан Армиин бүхы түрэлэй сэрэгүүдтэй хамта ябажа, гитлеровскэ Германиие дараха гэһэн арюун нангин уялгаа эсэстэнь хүртэр дүүргээд, японско империалистнуудые бута сохилсоһон байна. Манай артиллери болбол Хинганай хада уула гаталжа, Маньчжуриин тала дайда дээрэ Номгон далайн агрессортэй тулалдаад, тэдэниие баһал дараһан бэлэй.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ ородой ехэ буушадай гайхамшагта һайхан үг заншалнууд улам бүри баяжаһан ба олон дахин үсхэгдэһэн байна. Советскэ артиллеристнүүд эрэлхэг баатар тэмсэлээрээ советскэ арадай инаг дуралал болон агуу-ехэ хүндэлэлые бэе тээшээ татаба. Манай арад хадаа социалистическэ эсэгэ оронойнгоо үнэн шударгуу, эрэлхэг мүнгүү хүбүүдээ—артиллеристнүүдээ хаража баясана.

Мүнөө энхэ амгалан сагай ерээд байхада, энэ жаргалта тайбан байдалые бидэндэ олгоһон, бүхы советскэ арадай баатар тэмсэлые сэсэ-мэргэнээр удариһан, алдарта түгэлдэр артиллериие хүгжүүлһэн тэрэ хүн тээшэ манай инаг дуран, манай сэжэ зүрхэнэй хүндэлэл хандуулагдана. Тэрэ хүн—советскэ арадые илалтаһаа илалта тээшэ хүтэлдэг—арадуудай агуухэ вождь Сталин.

Сталин вождиин саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар Улаан Армиин артиллери шэрүүн хатуу шалгалтануудые барижа, һүртэ ехэ хүсэн болоо. Советскэ эсэгэ ороной артиллери хадаа ехэ буугай бии болохоһоо хойшо үнгэрһэн табан зуун табяад жэлэй турша соо оложо шадаагүй хүгжэлтые хорёодхон жэл соо туйлаад байна. Тэрэнэй түүхэтэ ехэ урилалта тухай иимэ баримта хэлэжэ үгэнэ: дари хэдэг нэгэ завод Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ дэлхэйн нэгэдэхи дайнай туршада хаанта Россин дари хэдэг бүхы заводуудай гаргаһанһаа 60 процент ехэ дари бүтээһэн байха юм. Манай Эсэгэ ороной ажаүйлэдбэри хадаа Германиин ба тэрэнэй эзэмдэһэн европейскэ оронуудай артиллерийскэ ажаүйлэдбэритэй хам орожо тэмсэхэдээ илажа гараа. Тиимэ болохолоороо, манай советскэ артиллерийскэ ажаүйлэдбэри хадаа дэлхэйн дээрэ эгээл түрүү артиллерийскэ ажаүйлэдбэри болоно.

Нүхэр Сталин болбол энэ түрүү техникые хүн түрэлтэнэй хорото дайсалые дараха дайн байлдаан соогуур дүүрэн хэрэглэжэ шадаха хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхаралаа табидаг байна. Тэрэнэй аша үрые бидэнэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ хараа һэмди. Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Генералиссимус Сталинай амаршалганууд, Эсэгэ ороноймнай салюдуул тэрэнэй тодо баримтань боложо үгэнэ.

Баруун тээхи агрессор—гитлеровскэ Германи ба зүүн тээхи агрессор—империалистическэ Японииe дараха хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэжэ, манай артиллери өөрынгөө һайндэрые угтаба.

—Манай советскэ артиллери хүгжэжэ ба мандажа байг лэ!—гэжэ баярай энэ үдэр бидэнэр бултадаан юрөөнэбди.

Үбэлэй бэлшээриие зүбөөр хэрэглэнэ

Будажап Дудупов гэгшэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын гүүртнүүдэй нэгые хүтэлбэридэг юм. Энэ нүхэр колхозой эбэртэ бодо малые харууһалжа эхилһээр эгээ арбан жэл болоо. Тиихэ зуураа, нилээдгүй ехэ дүршэлтэй ба шадабаритай болоһон байха юм. Илангаяа бүрүү, хашарагуудые харууһалха талаар колхозойнгоо бүхы малшадые булидаг байна. Ямар бэлшээри шэмэтэй хагда ногоотой байнаб, мал хаана бэлшэхэдээ түргэн таргалдагынь нүхэр Дудупов һайса мэдэдэг болонхой.

Зун-намарай үедэ нүхэр Дудупов болбол бүрүү, хашараг, гунжадаа түхэреэн суудхэ соо адуулжа, тобир тарган ба шадал шэнээ ехэтэй болгодог юм. Энэ жэлдэ харууһалжа байһан 130 гаран бүрүү, хашараг болон гунжадаа зун-намартаа үдэр һүнигүй адуулжа, бараниинь дүнтэһаа дээшэ шадалтай болгоо. Тиин, нүхэр Дудупов үбэлые гарзагүйгөөр үнгэргэхэ дүүрэн аргатай болоһон байха юм.

Энэ нүхэрэй хүтэлбэридэг гүүртын малай үбэлэй байра байдалнууд саг соогоо заһабарилагдажа бэлэн болоһон байна. Тэрэшэлэн урдашье жэлнүүдтэ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые эрхимээр үнгэргэжэ, үхэр малаа гарзагүйгөөр ондо оруулдаг һэн. 1944 ондо үбһэ тэжээлээр дутамаг бэрхэшэлтэ байдалда тохёолдоһон байбашье, үбэлые хоролтогүйгөөр үнгэргөө. Бүрүү хашарагуудаа бараниинь бүрин бүтэнөөр ба тарганаар ондо оруулхын түлөө үбэлдөө үргэлжэ хагда һайнтай бэлшээреэр адуулжа гараһан байха юм. Хабартаа зарим бүрүүнүүдэй мууданда амяарынь илгажа, түсгаар харууһалдаг байна.

Үбһэ тэжээлые гамтайгаар гаргашалхатаяа хамта, мүн бэлшээриие амаруулан һэлгэжэ адуулаад, хээрын хагда ногооe арбиндаг үхэр малда гэшхүүлжэ, үлтиргэдэггүй байха юм.

Үбэлэй үедэ үхэр малаа тобир тарганаар ондо оруулан, гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө нүхэр Дудупов социалистическэ мүрысөөндэ бүри эрмэтэйгээр оролсонхой.

Колхоздо һүрэг малнуудые хоролтогүйгөөр үсхэбэрилжэ, тэдэнһээ абтаха ашаг олзыень дээшэлүүлэн, улам ерэхэ бүри баялиг дүршэлтэй болоһо байһан түрүү малшан Будажап Дудупов гэгшэ Сэлэнгын аймагай малажалай выставкэдэ хабаадалсаба.

Г. САБЖАЕВ.

ТҮРҮҮ АЖАЛААРАА УРМАШААД БАЙХАДАА...

Карл Марксын нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин правлени болбол колхозно һүрэгүүдые олошоруулха хэрэгтэ үнэн сэхээр оролсожо, амжалтануудые туйлаһан түрүү малшадта ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон абаха байһан малнуудыень хубаарилан үгэбэ.

Һүнэй-товарна фермэ адуу мал үсхэбэрилхэ түсэбөө 114 процент дүүргэһэн байна. Гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаһанай түлөө фермые даагша нүхэр Доржиев гэгшэ 10 толгой тугал нэмэлтэ түлбэри абаба.

Хонинной-товарна фермэ хони үсхэбэрилхэ түсэбөө 123 процент дүүргэжэ, аймаг соо түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн байха юм. Тиин, фермын түрүүшүүл хэдэ-хэдэн хони ба хурьгадые нэмэлтэ түлбэри абаа. ОТФ-е даагша Дашицырен Цыбиков гэгшэ 6 хони, 6 хурьга, хонишод Надмит Будаева—16 эшэгэ, Дарижап Дондокова—10 хони, Нима Найданова—7 хурьга, Булжит Цыбикова 5 хурьга мэтые нэмэлтэ түлбэри абаһан байна.

Нэмэлтэ түлбэринүүдые абажа түрүү ажалаараа урмашаад байһан Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эдэ малшад саашадаа бүри һайнаар хүдэлмэрилжэ һүрэг малнуудаа олошоруулан, ашаг шэмыень арбидхахын түлөө үбэлэй үедэ үхэр, хонидоо үлэмжэ һайнаар харууһалжа, атар тарганаар ондо оруулхабди гэжэ колхозой правлени ба партийна организацида эбтэй эдибхитэйгээр мэдүүлбэд.

Ц. Д. ДУГАРОВ.

Малай дайсан-шоныe хюдана

Шоно гээшэ адуу малай харша дайсаниинь мүн. Тиимэдэ энэниие хюдан алажа, үсөөрүүлхэ гээшэ угаа ехэ удхашанартай байна.

Манай республикын түрүү ангуушад шоные олоор хюдаха мэргэжэлтэй болонхой. Тэдэ түрүү ангуушадай дунда Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой член Жигмит Мирханов гэгшэ оролсомоор байна. Тэрэ болбол агнууриин сезоной эхилһэнһээ хойшо 16 шоно алаа. Мүн 70 наһатай ангуушад Дондок Дугаров (Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз) 8 шоно алаһан байха юм.

Сельсоведэй дэргэдэхи уншалгын байшан

Сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхын түлөө үнинһөө хойшо эрмэлзэдэг Бичурын аймагай Партизанска сельсоведэй колхозууд уншалгын шэнэ байшантай болобо.

Һаяхан нээгдэһэн энэ уншалгын байшан хадаа «Сталинский путь», «Красное знамя труда», Кировой нэрэмжэтэ колхозуудые хангаха байна.

Шэнэ барилганууд

Түнхэнэй аймагай Жемчугэй сомоной Ворошиловой нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ олон барилгануудые шэнээр түхеэржэ байна.

Һаяхан колхозой клуб, үүлтэртэ малай байха үбэлэй байра шэнээр барижа дүүргэхэнь.

Ш. БАЙМИНОВ.

19 мянган түхэригэй оршо

Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой шубуу үсхэбэрилхэ фермэ 1945 он соо колхоздоо 19 мянган түхэригэй оршо оруулба.

Фермые даагша нүхэр Ефимова гэгшэ шубуу үсхэбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаһан байха юм.

Хүгжэмэй оркестр эмхидхэгдэбэ

Тарбагатайн аймагай Ехэ-Кунадей тосхондо хүгжэмэй оркестр эмхидхэгдэбэ. Тэрэнэй ашаар, эндэхи колхозниигуд хүгжэмэй наада шудалжа эхилһэн байна.

Культурно-болбосон центрын түлөө

Колхозно центрээ культурно-болбосон түхэлтэй болгохын түлөө үдэр бүриин оролдолго гаргадаг Хэжэнгын аймагай Доодо-Худанай сомоной Ворошиловой нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин членүүд гэр байрануудые шэнээр түхеэржэ ба хуушан гэрнүүдээ һэльбэн заһабарилжа байха юм.

Эндэ шэнэ клуб баригданхай. Мүн эхин һургуули бии. Гадна, колхозниигуудай арба гаран гэр һэльбэн заһабарилагдажа культурно-болбосон түхэлтэй болгогдоо.

Мүнөө эндэхид гэр байрануудаа һэльбэн заһабарилжа үргэлжэлүүлһээр.

Хүдөөгэй врачнуудай съезд

Ноябриин 25-да хүдөөгэй врачнуудай республиканска хоёрдохи съезд нээгдэхэнь. Тэрээн дээрэ хэдэ хэдэн сомоной соведүүдэй ба колхозуудай түрүүлэгшэнэр хабаадалсаха байна.

Энэ съезд хадаа нэгэдэхи съездын шиидхэбэриин дүүргэлтын дүнгүүдые гаргажа, хүдөөгэй эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаһан ээлжээтэ зорилгонууд тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэ байна.

РСФСР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгуули хэхэ Дальневосточно окружной һунгуулиин комиссида кандидадуудыю дэбжүүлгэ

„Улан-Эрхирик" артелиин колхозниигууд алдарта овощевод Намсарай Цыдыпович Цыдыповэй кандидатурые дурадхана

Урдань үсөөхэн бурят зон овощь хартаабха таридаг байгаа. Овощно культурануудые үргэнөөр тариха ябадал манай эндэ колхоз болохоһоо хойшо эхилһэн байна. Түрүү колхозууд бурят зоной хүдөө ажалые хүгжөөхын тулада тон ехэ оролдосотойгоор оролсоһон бэлэй. Тэрэнэй нэгэниинь—Заиграйн аймагай Дабаатын сомоной «Улан-Эрхирик» колхоз болоно. Энэ колхоз малажал болон тариаланажал хүгжөөхэтэеэ хамта овощной ажахытай болоо. Тэрэ ажахынь тон ехэ олзо асарна.

Мүнөө тус колхоз республикын эгээн түрүү колхозуудай нэгэн гээшэ. Мүнөө гүрэнэйгөө урдахи уялгата тушаалгануудые хүсэд дүүргэд, малай үбэлжэлгые һайнаар эхилжэ ба ерэхэ хабарай таригада эрхимээр бэлэдхэжэ байна.

Энэ колхоз сэрэгэй жэлнүүдтэ эзүүгээ ороогүй, харин улам бүри ургаһан байна. Колхозниигуудынь унаһан малгайгаа абангүйгөөр ажаллахатай хамта Улаан Армияа бүхэжүүлхын тула нөөсэлгэ мүнгэеэ оруулһан байха юм. Колхозойнь түрүүлэгшэ Дампил Санжиев 102 мянган түхэриг бэлэглэжэ, нүхэр Сталинай баясхаланда хүртэһэн бэлэй.

Нүхэр Намсарай Цыдыпович Цыдыповэй нэрэ «Улан-Эрхиригэй» алдар нэрэ, тэрэнэй ургалта хүгжэлтэтэй нягта холбоотой байна гэхэдэ болоно. Нүхэр Цыдыпов өөрынгөө хамаг бүхы шадабари хүсые колхоз нютагайнгаа хүгжэхэ хэрэгтэ үгэжэ байна.

Ноябриин 15-ай үдэшэ колхозойнь правлени соо мартагдашагүй суглаан болобо. РСФСР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин Дальневосточно окружной комиссиин составта кандидатура дэбжүүлхэ гэһэн асуудал тэндэ хэлсэгдээ.

—Намсарай Цыдыповичһээ ондоо һайн кандидатура олдохогүй гэжэ би бодоноб.—гэжэ парторганизациин секретарь нүхэр Галсанов хэлэбэ.—Бидэнэр бултадаа Намсарайе мэдэнэбди. Тэрэ хадаа манай колхозые алдаршуулхын, огородой ажахые хүгжөөхын тула тон ехэ хүсэ хүдэһөө гаргаһан байна. Цыдыповэй хүтэлбэрилһэн бригада бусадһаа ехэ олзо дохот оруулдаг, бусадһаа һайн эмхи гуримтай гээшэ. Намсарай Цыдыпов бидэнэй найдабариие харюулха байха гэжэ би һананаб.

Нүхэр Галсановай дурадхалые Дампил Цыденович Санжиев халуунаар дэмжэбэ.

—Нүхэр Цыдыповые багаһаань хойшо мэдэнэб,—гэжэ Дампил Санжиев эхилнэ.—Нүхэр Цыдыпов нютаг дээрээ советскэ засаг бухэжүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилһэн, колхоздо нэрээ эгээн түрүүн оролсожо, манай эндэ колхоз тогтоохын түлөө үүсхэл гаргагшадай нэгэн байгаа. Намсарай хадаа колхоз тогтохоһоо хойшо огородно бригадын бригадир боложо, мүнөө энэ ажалые колхозой эгээл олзотой ажахы болгожо шадаа.

Һаяхан Улаан Армиһаа табигдажа ерэһэн Цыремпилов хадаа Намсарай Цыдыповые баһал магтажа хэлэбэ.

—Бурят-Монгол республика соо огородой культурануудые хүгжөөхэ талаар амжалта олоһонойнгоо түлөө нүхэр Цыдыпов правительствын дээдэ хайра—«Хүндэлэлэй тэмдэг» ордендо хүртэһэн байна. Мүн республикын правительствын хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байха юм.

Нүхэр Цыдыпов үнэн сэхэ патриот, арад зоной найдабариие харюулжа шадаха хүн гэжэ баһал Базархандаев. Самбуев гэгшэд хэлэбэ.

«СССР-ай Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ дүримэй» 48-дахи статьягай ёһоор, «Улан-Эрхирик» колхозой правлениин член, огородно бригадын бригадир Намсарай Цыдыпович Цыдыповые РСФСР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин Дальневосточно окружной комиссиин составта кандидат болгон дэбжүүлхэ гэжэ энэ суглаан нэгэн дуугаар тогтообо.

Читын паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэд стахановец нүхэр К. А. Шуриновай кандидатурые дэбжүүлбэ

ЧИТА, ноябриин 16. (**Телефоноор абтаба**). Читын паровозо-вагонно заводой бүхы цехүүдтэ хүдэлмэришэдэй суглаан боложо, һунгуулиин кампанида хабаадалсаха тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

Һунгуулиин Дальневосточно окружной комиссиин составта алдарта стахановец Климентий Андреевич Шуриновай кандидатурые табиха гэһэн дурадхал вагонно цехын хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ гараба.

Үгэ хэлэһэн мастер-стахановец нүхэр Жаровцев ба заводой парткомой секретарь нүхэр Морозов гэгшэд манай Эхэ ороной аша туһада үнэн сэхээр ажаллажа байдаг түрүү хүдэлмэришэн гээшэ гэжэ Климент Андреевич Шуринов тухай хэлэбэд.

Нүхэр Шуриновай кандидатура заводой бусад цехүүдээр үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ, Читын паровозо-вагонно заводой бүхы цехүүдэй коллективүүдээр нэгэн дуугаар дэбжүүлэгдэбэ.

Алдарта трактористка Е. П. Березина—һунгуулиин окружной комиссида кандидат

ЧИТА, ноябриин 16. (**Телефоноор абтаба**). Чернышевскэ районой Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиэ колхозниигуудай хамтын суглаан болобо. СССР-эй Верховно Соведэй болохоо байһан һунгалтануудай удхашанар тухай ажалшадай түрүүлэгшэ нүхэр Файерштейн депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой элидхэл хэбэ.

Һунгуулиин Дальневосточно окружной комиссиин составта алдарта трактористка, колхозница Березина Елизавета Павловнае дэбжүүлхэ гэжэ колхозой счетовод нүхэр Черепанова дурадхаба. Энэ дурадхалые һайшаагаад, МТС-эй директор Васильев иигэжэ хэлэбэ:

—Нүхэр Березина жэл бүри жэшээтэ һайнаар ажаллажа. энэ жэлдэ 370 гектар түсэбтэ 770 гектарай орондо хахалба. Елизавета Павловна бидэнэй найдабариие харюулха байха.

Колхозниигуудай хамтын суглаан хадаа РСФСР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин Дальневосточно окружной комиссиин составта нүхэр Березина Елизавета Павловнагай кандидатура табиха гэжэ нэгэн дуугаар шиидэбэ.

Советскэ артиллери тухай зураг.

ВКП(б)-гэй ТАРБАГАТАЙН АЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

Мүнэ hаяхан, ВКП(б)-гэй Тарбагатайн айкомой пленум боложо, тэрээн дээрэ МТС-эй директорнүүд болон парторганизацинуудай секретарьнар, колхозуудай ба сельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр болон эхин парторганизацинуудай секретарьнар байлсаба. Тус пленум болбол ВКП(б)-гэй Бурят-Монгол обкомой XXI пленумэй хүдэлмэриин дүнгүүдые зүбшэн хэлсэhэн байгаа.

Элидхэл хэhэн партиин айкомой секретарь нүхэр Балханов аймагайнгаа колхозуудта боложо байhан ажал хэрэгүүд тухай ба мүн аймагай парторганизацинн зүгhөө таряан ба малажалые хангалтагүйгөөр хүтэлhөөр заншаа байhан шалтагаанууд тухай элидхэл соогоо дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ.

Эхин парторганизацинууд, сельсоведүүд, МТС болон колхозуудые ВКП(б)-гэй айкомой бюрогой зүгhөө хангалтагүйгөөр хүтэлжэ байhанайнь эсэстэ, партийна шиидхэбэринүүдые хүсэлдэнь оруулхын түлөө хиналта hулаар табиhанайнь эсэстэ, тус аймаг дотор энэ жэлдэ угаа олон үхэр мал үхэhэн байха юм. Гансахан адуу морилойнь 20 процент, хонин ямаад—6 процент ба үхэр мал—4 процент хүртэр үхэжэ, гарза болоhон байна. Илангаяа «Красный партизан», «Гигант», Калининай нэрэмжэтэ, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозуудта үхэр малынь олоор хороhон байгаа. Тэндэхи парторганизаци хадаа хоролто болоhон малай тоо толгой хүсэлдүүлхэ тушаа шухала хэмжээ абаагүй байшоо. Түл абаха түсэбынь холо дүүргэгдээдүй. Энэ аймагай колхозуудта зуун гүүhээ оройтоо 13 унага абаhан байха юм. Эдэ бүгэдэ шалтагаан дээрэhээ, «Политотдел», «Красный партизан», Кагановичын нэрэмжэтэ болон «Путь Ленина» гэхэ мэтын колхозууд адуу мал үсхэбэрилхэ гурбанай түсэбые дүүргээдүй.

Тус аймагай колхозууд үхэр малай үбэлжэлгэдэ хангалтагүйгөөр бэлдэhэн байна. Малай тэжээлэй культурануудые тарихa түсэб мүнөө 30 процент, силос дараха түсэб 41 процент болон үбhэ сабшаха түсэб 90 процент дүүргэгдэhэн байгаа. Тиихэ зуура, «Путь Ленина», Дзержинскиин нэрэмжэтэ, «Политотдел» ба «Красный партизан» артельнуудтэ үбhэ тэжээлые hайнаар хадагалха, харахa ябадал байгаагүй дээрэhээ, hүүлээд ехэ үбhэниинь үгэшоо. Тэрэ колхозууд мүнөө үедэ нэмэлтэ тэжээл бэлдэхэ (набша намаа суглуулха, хагда сабшаха гэхэ мэтын) хүдэлмэриие муугаар ябуулна.

Мүн таряан ажалыешье хараад үзэбэл, энээнhээ дээрэ бэшэ байдалтай. Хабарай тарилгые оройтуулhан ушарhаа, полевой хүдэлмэриие муугаар ябуулhан болоод, таряанай хойноhоо хангалтагүй харууhалга табиhан дээрэhээ, илангаяа хураалгын хүдэлмэриие муугаар эмхилhэн ба ороohо ехээр гээhэн дээрэhээ, тэндэхи колхозууд, ороohото, овощной культурануудай болон хартаабхын ургаса тон багаар суглуулжа абаба. «Авангард», «Путь Ленина», «Красный боец» колхозууд нёдондопойхиhоошье бага ургаса абаба.

Тус аймагай колхозууд хураалгын хүдэлмэриие ба гүрэндэ тушаалгые хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байна. Мүн таряанай сохилгошье муугаар ябана. Гансал Сталинай нэрэмжэтэ ба «Гигант» колхозууд таряа тушаалгые дүүргэбэ. Аймаг дотор үрhэ хааха түсэбэй гүйсэдхэл мүн лэ муу байна.

—Хэрбээ манайда албан хойрогоор хүтэлбэрилхэ ябадалаа хүсэд усадхагдаhан байгаа юм hаань, хэрбээ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл ехээр гаргадаг ба хиналта шалгалтые hайнаар табидаг байгаа юм hаань, ажал хүдэлмэримнай ашa үрэнь үлэмжэ hайн байха бэлэй,—гэжэ нүхэр Балханов хэлэнэ.

Элидхэл тушаа хамта 16 хүн үгэ хэлэhэн байна. Тэдэнэр бултадаа парторганизацинуудай хүдэлмэридэ бии байhан дутуу дунда зүйлнүүдые зайлуулха тухай практическэ дурадхалнуудые оруулhан байха юм.

Ехэ-Куналейн МТС-hээ нүхэд Юринский ба Люшин, Тарбагатайн МТС-hээ нүхэр Клевцов, Жиримскэ МТС-hээ нүхэд Тупикин ба Патрахин ба бусад МТС-эй муугаар хүдэлмэрилжэ байhан тухай, тэдэнэй намар-үбэлэй зэбсэглэлгэдэ бирагүй бэлэдхэлтэй байhан тухай хэлэбэ.

Пленум болбол хураалгын хүдэлмэриие бушуу хурдаар дүүргэхэ, таряа тушаалгын ба хүдөө ажалай бусад продуктнуудые бүхы колхозуудаар дүүргэхэ, малай үбэлжэлгые амжалтатай hайнаар дүүргэхэ ба хабарай тарилгада түхеэрэлгэ хэхэ гэhэн дэлгэрэнгы шиидхэбэри батлан гаргаhан байна.

Тус пленумэй хүдэлмэридэ ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой член нүхэр Письменский хабаадалсаhан байгаа.

Үрhэ хаажа байна

ТАРБАГАТАЙ. (Телефоноор абтаба). Аймагай түрүү колхозууд ерэхэ хабарай тарилгада эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ байна.

«Гигант» колхоз үрhэ хаалгаар аймаг соо түрүү hуури эзэлэнхэй. hүүлэй мэдээгээр энэ артель 1.157 центнер ороohото культурануудай үрhэ хааhан байна. Мүн 1.000 центнерэй оролто, 1.297 центнер хартаабхын үрhэ хаажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Мүнөө ороohото культурануудайгаа хааhан үрhые сэбэрлэн, тарилгын кондицида хүргэжэ байна.

Тэрэшэлэн Сталинай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозууд ерэхэ жэлэй тарилгын үрhэ хаажа байха юм. Сталинай нэрэмжэтэ колхоз—100 центнер, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз—800 центнер үрhэ хаагаа.

1946 ондо үндэр ургаса хураажа абахын түлөө эртэнhээ хойшо тэмсэжэ байhан эдэ артельнууд шэнги колхозууд Тарбагатайда яhала олон.

Ф. ВОРОНЦОВ.

УЛААН АРМИИН ГОЛ ЕХЭ СОХИЛТЫН ХҮСЭН

Артиллериин генерал-лейтенант И. ПРОЧКО

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуусхэ дайнда советскэ артиллериин имагта ехэ габьятай байhыень тэмдэглэхын тулада, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар тогтоогдоhон Артиллериин үдэрые советскэ оромнай 1944 оной ноябриин 19-дэ анха түрүүшынхеэ hайндэрлээhэн байгаа. Энэ үдэр нүхэр Сталинай приказ тунхаглагдаа hэн. Тэрээн соо советскэ артиллери хадаа Улаан Армиин гол ехэ сохилтын хүсэн гээшэ гэжэ нэрлэгдэhэн байна.

«... Артиллери гээшэ Ленинград ба Москвада орохо замууд дээрэ дайсанай урагшаа дабшаха ябадалые зогсоохдонь Улаан Армида туhалhан тэрэ ехэ хүсэн мүн—гэжэ нүхэр Сталин бэшэhэн байгаа.

Артиллери хадаа Сталинград ба Воронеж шадар, Курск ба Белгород шадар, Харьков ба Киев шадар, Витебск ба Бобруйск шадар, Ленинград ба Минск шадар, Яссы ба Кишенев шадар немецкэ сэрэгүүдые Улаан Армиин үй бута сохихо ябадалые хангаhан тэрэ ехэ хүсэниинь мүн»—гэбэ.

Тиихэ сагта, 1944 оной намар Улаан Армимнай Зүүн Пруссиин, Польшын, Чехословакиин, Венгриин газар дээрэ немецко-фашистска арминуудта эсэргүү айхабтар шанга байлдаануудые үшөө хэжэ ба фашистска зэрлиг арьяатанай өөрынь эшээндэ добтолго хэхээр бэлдэжэ байгаа бэлэй.

Энэ жэлдэ бидэнэр Артиллериин үдэрые амгалан сагай байдалда тэмдэглэжэ байнабди. Дайн байлдаанай газар дээрэ советскэ үхэр буунууд нэрьеэсэ буудахаа болинхой. Немецко-фашистска арми хяа hамна сохигдоод, Германи үгэ дүүгүйгөөр капитулироволбо. Мүн Германиин союзнига болохо—империалистическэ Япони хяа hамна сохигдоод, капитулироволhон байха юм.

Советскэ Союзай арадууд амгалан сагай ажал хэжэ орохо аргатай болоо. Энхэ амгалан сагай зохёохы ажал хэхэ энэ арга боломжые Улаан Армиин түүхэтэ илалтанууд бидэндэ олгожо үгэбэ. Эгээн хүсэ ехэтэй турлэлэй сэрэг болохо советскэ артиллеришье энээндэ бага бэшэ габьятай байна.

Фашистска Германида эсэргүүсэжэ советскэ арадай хэhэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай эхиндэ Улаан Армимнай hайса зэбсэгжүүлэгдэhэн ба бэлэдхэлтэй болоhон артиллеритай байгаа бэлэй. Советскэ артиллериин рядовой, сержантска ба офицерскэ состав хадаа мүнөө сагай орёо бэрхэ зорилгонуудые дүүргэхээр бэлэн байгаа hэн.

Дайнай түрүүшын үедэ Улаан Армиин хүндэ хүшэр хамгаалгын дайн байлдаануудые хэхэ ушарта болоод байхадань советскэ артиллери болбол немецкэ танкнуудтай тэмсэл хэхэ гол ехэ хүндэ хүшэрые тэсэжэ гараhан байна. Немецкэ танкова дивизинүүдэй үзэгдэhэн лэ газартань советскэ артиллери хяа hамна сохин угтажа, тэдэнэр хүндэ хүшэр гээлтэдэ ородог ба өөhэдынгөө урда табигдаhан зорилгонуудые дүүргэжэ шададаггүй байгаа hэн.

Үлэмжэ ехэ хүсэтэй танкова бөөгнэрэлгэнүүдые дайн байлдаануудта немецкэ командованиин оруулдаг байhан Москва шадар ба удаа тээнь Сталинград шадар болоhон байлдаанууд хадаа советскэ артиллериин түгэс илалта боложо, hайрхагдаhан немецкэ танкова дивизинүүдые эшхэбтэр муухай диилдэлгэдэ оруулhан байха юм.

1943-44 онуудта өөhэдынгөө танкова дивизинүүдээр добтолхо гэhэн немецүүдэй hэдэлгэ мүн лэ бүтөөгүй. Курск шадар, Белорусси, Прибалтика, Украинада, Румынида, Венгриин газар дээрэ болоhон байлдаануудта Улаан Армиин артиллеристнууд немецкэ танкнуудые хяа hамна сохижо түмэрэй хаяадhан болгоhон байна. Энэ үетэ немецүүд 70 мянга гаран танкнуудаа гээгээд байгаа hэн. Дайн сэрэгэй дүй дүршэл дээрэhээ хараад үзэхэдэ советскэ артиллери хадаа немецкэ танкнуудта орходоо үлэмжэ ехэ хүсэтэй байhаниинь элирбэ.

1945 ондо немецкэ командовани болбол өөhэдынгөө танкова дивизинүүдые хэрэглэжэ, алдаhанаа дахяад бусааха гэhэн hэдэлгэ гаргаа hэн. Иимэ зорилгоор, Будапештhээ баруун урдуур 11 танкова дивизинүүдые сутлуулаа бэлэй. Тэдэнэй гол ехэ сохилтые 3-дахи Украинска фронтын артиллеристнууд бэе дээрээ даажа абаба. 10 үдэрэй турша соо немецкэ танкнуудай айхабтар ехээр хэhэн атакануудые сухарюулан сохижо, немецкэ командованиин hанал бодолые таhалдуулба. Энэ арбан үдэр соо болоhон байлдаануудта немецүүд 970 танк ба самоходно ехэ буунуудаа гээhэн байха юм. Эндэ 11 танкова дивизи дүүhэн үгы хэгдэhэн байгаа. Немецкэ командованиин танкова сэрэгүүдтээ найдаhан hүүлшын найдабари иигэжэ үй бута сохигдоо бэлэй.

Немецкэ танкнуудтай хэhэн тэмсэлдэ советскэ артиллеристнууд үзэгдөө-дуулдаагүй хатуу зориг, шэн габьяа ба эрхим дээдэ мэргэжэл харуулhан байна. Немецкэ танкнуудтай хам орожо тэмсэхэдээ, эдэнэр өөhэдынгөө буунуудые хэзээшье орхижо ошодоггүй, харин hүүлшынгээ снаряд хүртэр үхэлтэ тэмэсэл хэдэг байба.

Гансахан танк буудаха-истребительнэ артиллериин зэргэдэ 545 хүн Советскэ Союзай Герой болоhон байха юм. Тэдэнэй дунда эхир аха дүүнэр Дмитрий ба Яков Луканин гэгшэд болоно. Дайнай урда тээ тэдэнэр Калужска областиин колхозникууд байhан аад, дайн байлдаанда гайхамшаг бэрхэ артиллеристнууд боложо бэеэ харуулаа. Тэдэнэй дайшалхы счётто 37 гэмтээгдэhэн ба үгы хэгдэhэн немецкэ танк болон хүнгэтэ транспортёр, мүн хюдагдаhан 600 солдат ба офицернууд тоологдоно.

Советскэ артиллери гээшэ немецкэ танкнуудта hүртэ ехэ хүсэн байhан юм. Мүн тэрэ хадаа Улаан Армиин добтолгые хангаха үлэмжэ ехэ хүсэтэй зэбсэг мүн байгаа бэлэй. Дайсанай фронтые hэтэ сохихынгоо урда тээ советскэ артиллери хадаа айхабтар шанга буудалгануудые хэдэг hэн. Тиихэдээ зарим ушарнуудта фронтын километр газарта 250—300 ехэ буу табигдаг ушарнууд байhан юм.

Дайн сэрэгэй ябадалда эрьеэтэ хэжэ үгэhэн 1942—43 онуудай Сталинградска байлдаан болбол советскэ артиллериин хүсэн түгэс байhанай ашаар шүүгдэжэ абтаа hэн.

Эгээ энэ илалтые хүндэлжэ, Сталинград шадар советскэ сэрэгүүдэй добтолго хэжэ эхилhэн үдэртэ—ноябриин 19-дэ артиллериин үдэрые hайндэрлэхээр тогтооhон байна гээшэ.

1943—44 онууд хадаа советскэ артиллеридэ дахяад алдар соло олгобо. Эдэ жэлнүүдтэ Улаан Армимнай Миус, Молочная болон Днепр мүрэнүүд дээрэ немецкэ оборонные хяа hамна сохиhон, Перекоп болон Карельскэ Перешеек дээрэ айхабтар ехээр түхеэрэгдэhэн хамгаалгын газарые hэтэ сохиhон, Белоруссида, Прибалтикада болон Румыниин газар дээрэ немецүүдые хяа hамна хюдаhан ба советскэ газар дайдые гитлеровскэ булимтарагшадhаа хүсэд сэбэрлэhэн байна бшуу.

Эдэ бүгэдэ дайн байлдаанууд айхабтар ехэ артиллериин буудалгаар эхилдэг hэн. Советскэ артиллери гээшэ немецкэ обороные дэлбэ бута сохидог, дайсанай олон тоото бүхэжүүлгэнүүдые хяа hамна буудажа hандаргадаг, немецүүдэй дайшалхы техникэ болон амиды хүсые үгы хэдэг байгаа бэлэй. Артиллериин hэтэ сохиhон забhар худар советскэ ябган сэрэгүүд болон танкнууд шургажа ороод, немецүүдые өөhэдынь оперативна оборонын газарта аяар холо хүргэр орожо, үй бута сохихо ябадал эхилдэг hэн.

Сталинград шадар артиллериин добтолго хэhэн дүй дүршэлые Улаан Арми болбол Корсунь-Шевченковск шадар, Минск шадар, Ясска-Кишинёвско ба бусад газарнуудта болоhон дайн байлдаануудта тон hайнаар хэрэглэжэ шадаа. Эндэ немецко-фашистска сэрэгүүдтэй ехэ ехэ бөөгнэрэлгэнүүд хүреэлэгдэhэн юм. Советскэ артиллери хадаа бүhэлэгдэhэн дайсаниие али бүхы зүгhөөнь буудаhан байгаа.

1945 ондо Улаан Арми болбол өөрынгөө дайшалхы ябуулгануудые фашистска Германиин газар дээрэ абаашажа хэбэ. Эндэ советскэ сэрэгүүд илангаяа ехэ хүсэтэй бүхэжүүлгэнүүдтэй ушарhан байха юм. Тэд эдэ бүгэдөөрөө хамагые hамна сохихо баатар хүсэтэй артиллериин буудалгын ашаар дабагдаhан байна. Берлин тээшэ орохо замууд дээрэ дайсанай фронтые hэтэ сохихо ябадалда 22 мянган ехэ буу ба миномёт хабаадалсаhан юм.

1945 оной апрелиин 20 болбол советскэ артиллеридэ түүхэтэ үдэр боложо үгэбэ. Энэ үдэр полковник Писарев гэгшын командалжа ябаhан артиллерийскэ часть болбол фашистска арьяатанай эшээн болохо Берлин худар эгээн түрүүн буудажа захалаа hэн. Удаа тээнь Берлинэй түлөө 12 үдэр соо болоhон тэмсэл соогуур советскэ артиллеристнууд немецкэ түшэг тулгууриин пунктнуудые сэхэ шагааджа буудаhан, мүн немецүүдые подвалнууд соохоо хобхо сохижо гаргаhан байна. Артиллериин эдэ ябуулганууд хадаа Берлинскэ гарнизоной капитуляциие түргэдхэхэ ябадалда айхабтар шухала юумэ бүтээhэн байна.

1945 оной август hара соо Улаан Армиин частьнууд Верховно Главнокомандалагшын приказай ёhоор, Маньчжурида японскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү добтолго хэжэ ороо. Советскэ артиллери болбол мүн эндэшье болоhон дайн байлдаанда оролсоод байхадаа, айхабтар ехээр бүхэжүүлэгдэмэл газарнуудые hэтэ сохихо ябадалда эдибхитэйгээр хабаадалсажа, өөрынгөө хүсэ шадалые харуулhан байгаа.

Үлэмжэ ехээр шалгарhан артиллерийскэ частьнууд болон соединенинүүд Верховно Главнокомандалагша нүхэр Сталинай приказууд соо нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэгдэhэн ба Советскэ Союзай орденуудаар шагнагдаhан байха юм. Советскэ артиллериин дунда мүнөө «Киевскэ», «Житомирско», «Минскэ», «Рижскэ», «Варшавска», «Будапештскэ» «Кенигсбергскэ», «Берлинскэ», «Амурска», «Хинганска» ба бусад нэрэтэй болоhон частьнууд олон бии.

Советскэ артиллеристнуудэй героизм ба эрэлхэг зориг болбол үндэр дээдэ правительственна шагналнуудаар тэмдэглэгдээ. Орой хамта 1.600 гаран хүн Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. 1.200 мянган тухай артиллериин рядовойнууд, сержантнууд, офицернууд болон генералнууд Советскэ Союзай орденууд ба медальнуудаар шагнагдаа.

Манай артиллериин дайшалхы амжалтанууд, тэрэнэй ургалта болбол бүри амгалан сагай байхада манайда хэгдэhэн тэрэ айхабтар ехэ хүдэлмэриин ашa үрэ мүн. Манай орон дотор мүнөө сагай дайн сэрэгтэ артиллериин али тухай ехэ үүргэтэй байхыень тон зүбөөр сэгнэhэн байба. Советскэ сэрэгэй эрдэмые зохёогшо нүхэр Сталин болбол артиллери гээшэ мүнөө сагай дайн байлдаанда тон шухала ба хүсэ ехэтэй сэрэг болоно гэжэ хэлэhэн байгаа.

Советскэ арад зон болбол өөрынгөө гайхамшагта артиллериие хара хадаа омгорхожо шадаха хүсэд эрхэтэй байна. Тэрэнэй hүртэ ехэ буунууд соо манай сэрэгэй ажауйлэдбэриин предприятинуудай олон мянган хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хүhэн ами бэеэ хайрлахагүй ехэ ажал, бэлигтэй бэрхэ конструкторнуудай зохёохы ажал шэнгээгдэhэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай буу суурай нэрьехэ абяанай замхаад байхада, Сталинай нэрэмжэтэ Союзна артиллериин заводой коллектив болбол 100 мянгадахи үхэр буу тус заводой конвейерhээ гараба гэжэ нүхэр Сталинда рапортолhон байгаа. Тон хүушанай № 235-дахи артиллериин заводой коллектив 52 мянган ехэ буу бүтээбэ, баhа № 172-дохи заводой хүдэлмэрилэгшэд 48.600 эрхим классай үхэр буунуудые Улаан Армида үгэhэн байна. И. В. Сталинай нэрэмжэтэ Уралай артиллериин заводой нехүүдтэ 30 мянган ехэ буу бүтээгдэhэн гэхэ мэтын үльгэр жэшээнүүд олон.

Союзна артиллериин заводой 100 мянган үхэр буу бүтээhэнтэй хашарамдуулан тус заводой коллективые амаршалха зуураа, нүхэр Сталин иигэжэ бэшэбэ:

«Таанарай баатарлиг ехэ ажал хэhэнэй ашаар шэн габьяата Улаан Армимнай гитлеровскэ Германиие хяа hамна сохихо ба дайн сэрэгые илалта түгэлдэрөөр дүүргэхэ ябадалые хангаhан ба манай артиллеристнуудэй шадамар гарта шиидхэхы хүсэн боложо шадаhан эрхим классай артиллериин буу зэбсэгүүдые таhалдалгүй абажа байба гээшэ».

Артиллериин заводуудай хүдэлмэришэдэй хэhэн ажалда нүхэр Сталинай үгэhэн үндэр ехэ сэгнэлтэ хадаа улам саашадаа советскэ артиллериие нарижуулан hайжаруулхаар тэдэниие зоригжуулха болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай дүй дүршэлөөр бэхижэhэн советскэ артиллеристнууд хадаа советскэ арад зон ба нүхэр Сталинай эрхим дээдэ этигэл-найдабариие харюулхын тулада өөрынгөө артиллериин мэргэжэлые саг үргэлжэ нарижуулан hайжаруулха ба советскэ артиллериин hүлдэ хүсые улам дээшэлүүлхэ болоно.

АРТИЛЛЕРИ, ШАМДАА!

Харигаар нютагаа бусаашад
Хажуудаш уряа зогсожо
Урагай булад сэмгидэш
Аралаа хүргэн тааланал.

Олон орденоор яларhан
Омог залуу гвардеецүүд.
Хамта дайлаhан шамтаа
Хагасажа ядаhаар холодонол.

Дүшэн нэгэдэхи тэрэ оной
Дүлөөр сорёhон тэрэ зун,
Уйдхар асараашадай толгойруу
Улаан дүлөөр түрьялаш.

Дайшалхы вүхэдүүдш шамайгаа
Дайсадай элэг белгоогүй.
Тоhондо хахама харгыруу
Тодхотой зандаш жүдхөө hэн.

Хүнэй тиихэдэ амасаажа
Хүндэ гашуудалые харахадаа
„Галзуу дайсадые хюдахаб"—гээд,
Галта амаараа тангаригтлааш.

Залинта hомонhоош танкнуудай
Зангиран хосорхые харахадаа,
Улаан боецүүдэй зүрхэн соо
Урма зориниинь хатуужаал.

Харатагаар эзэлэгдэhэн уhануудай
Харьялал урасхал до гинууд,
Артиллери, шамдаа hүгэдэжэ
Алтан хашараа дэлгээгээ.

Хуранхы hүни дайсадруу
Халуун галаа сасахалашни
hаруул шинии тулада
hара мүшэдүүд атархаа.

Илагшадаа салюдаар амаршалжа
Ига уу шангаар хүнхинэшэ,
Дайсан-Берлиниие дараашни
Дайнай бурхан артиллериш!

Баатар солото Сталинградhаа
Баруулха замаа эхилэшэ,
Агуу Сталинhаа магтаалтай,
Артиллери, шамаяа хүндэлнэм.

Чимит Цыдендамбаев.

АРТИЛЛЕРИСТДЭ

Арсалан ехэ аблата
Абарга нүхэрэйгөө хажууда
Магад энэ сагта
Минии тухай hанажа,
Минии нэрэ нэрлэжэ
Байжашье болоош, этигэнэм...

Үнэнтэ хэрэгэйш зоригто,
Үдэр бүриин илалтада,
Үшөө шинии тулада
Үргэнэм хүндагаа духарягаа
Үнам, баатар шамтайгаа
Ушарлын юрөөлдэ этигэнэм

Шэрүүн дайнда хатуужаhан,
Шэн габьяа бадаруулhан
Сэдьхэлэй ганса шамайгаа
Шиидхэхы илалтада юрөөжэ,
Шэнэ жэлээр амаршалан,
Щэмэтэ дээжээ барла hэм.

Хорото дайсанаа даража,
Хоро үhөөгөө абажа
Хогондоо бусан ерэхэдэш
Хорим түрэ найраар,
Хоймор таладаа залажа
Хоюулан жаргахаяа хүлеэнэм.

Цырэн-Дулма ДЭН[illegible]СКОВА.

ХИЛЫН СААНА

США-гэй КОНГРЕССТЭ ЭТТЛИИН ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

ВАШИНГТОН, ноябриин 13. (ТАСС). Английска премьер-министр Эттли болбол США-гэй конгрессэй хоёр палатануудай нэгэдэмэл заседани дээрэ мүнөөдэр үгэ хэлэхэдээ: би болбол эб найрамдалые хайшан гээд хангажа болохо байhан асуудалые зүбшэхын тулада, США-гэй президенттэй «атомна бомбодо зорюулагдаhан хэлсээ хэжэ эхилhэн байнаб» гэжэ мэдүүлбэ.

Эттли болбол Англида үгтэhэн американска сэрэгэй туhаламжые магтажа хэлhэн байха юм.

Англо-американска харилсаануудай шухала удхатай байhые али болохоор тэмдэглэхэ гэжэ оролдохо зуураа, Эттли болбол Нэгэдэмэл нацинуудай организациин системэдэ Холбоото Штадууд болон Англи гуссаар үүргэтэй байхыень хүлеэнэб гэhэн удхатайгаар хэлэбэ.

Англи дотор фабрика завод түхеэрэхын тулада үргэн ехэ арга хододо бии байhан ба байхашье болоно, теэд томо томо предприятиин хэтэрхы ехэ хүсэтэй болоод байхадань, лейбористскэ правительство хадаа тэдэниие эгэй хүнүүдэй гарта үлөөхэнь айдаhатай гэжэ тоолодог юм гэжэ Эттли мэдүүлhэн байгаа.

Дам саашаа, Эттли иигэжэ хэлээ: «Ажабайдалые ниитэ дэрэнь hайжаруулхын тулада, манай орон шэнги агууехэ ажауйлэдбэритэй оронуудай продукци хэрэглэхын тулада арга боломжонууд дэлхэй дээрэ яhала ехэ бии. Бидэнэр экономическэ хүгжэлтэ болохо юм гэжэ таанартал адли этигэнэбди. Тиин бидэнэй хоорондо атаа жүтөөн гараха ябадалай шалтагаан байхагүй гэжэ ойлгонобди»—гэбэ.

Эттли болбол манай правительство дотоодын политика ябуулхадаа экономикые түсэблэн хүсэд түсэблэхэ ябадалые улам саашань үргэлжүүлхэ юм гэжэ мэдүүлбэ.

ЧЕРЧИЛЛЬ БРЮССЕЛЬДЭ ЕРЭБЭ

ЛОНДОН, ноябриин 15. (ТАСС). Мүнөөдэр үглөөгүүр Черчилль Парижhаа Брюссельдэ ерээ гэжэ лондонско радио мэдээсэнэ.

СУРАБАЙЯДА БОЛОЖО БАЙГАА БАЙЛДААНУУД

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 16. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын ноябриин 14-дэ Сурабайя городhоо дамжуулhан мэдээсэлэй ёhоор, английска ба энэдхэг сэрэгүүд 100 гаран индонезийцүүдые алаhан ба тэрэ город соо гурба дахин хэгдэhэн айхабтар шанга контратакануудые сухарюулан сохиhон байгаа. Английска сэрэгүүдэй гээлтэ хоролтонь балай ехэ бэшэ. Сурабайяда индонезийцүүд болбол голландецуудтай дайн хэхынгээ урда тээ түхеэрhэн бетонированна буудалгын үүрнүүдые эзэлээд, английска ба энэдхэг сэрэгүүдэй артиллериин талаар булюу хүсэтэй байгаашье hаань, тэдэндэ айхабтар шанга эсэргүүсэлтэ хэжэ байна гэнэ.

США-да ЗАБАСТОВКОНУУД БОЛОБО

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 16. (ТАСС). США-гэй ажауйлэдбэриин олонхи hалбаринуудта арсалдаанууд боложо байhан зандаа.

Фордын заводуудай олонхи хүдэлмэришэд забастовко хэхын түлөө голосовалба. Автомобильна ажауйлэдбэриин хүдэлмэришэдэй профсоюзай түлөөлэгшэд болбол «Дженерал моторс» гэжэ компани хадаа хүдэлмэриин хүлэhые гушан процент хүртэр нэмээхэ тухай хүдэлмэришэдэй эрилтэhээ арсаад, харин хүдэлмэриин неделиие 5 час хүртэр hунаагаад байбалнь оронд 8 процент хүртэр салингынь нэмээхэбди гэжэ дурадхаhан байгаа. «П. М.» гэжэ газетэ болбол хүдэлмэришэд ба «Дженерал моторс» гэжэ компаниин хоорондо гараhан арсалдаание яажашье болюулхын аргагүй гэжэ бэшэнэ.

Коллективнэ договор баталха тухай хэлсээ хэхэhээ судно-бүтээлгые эрхилхэ магнат Хиггинс гэгшын арсаад байхадань, Шэнэ Орлеанда байhан 3 верфьнүүд дээрэхи 2.000 хүдэлмэришэдэй забастовко хэжэ эхилхэдэнь, Хиггинс болбол тэрэ 3 верфиие хаагаад, хүдэлмэришэдые бултынь ажалhаань гаргаба.

Канадын газар дээрэ байhан фордын заводууд дээрэ Виндзор гэжэ городто 10.000 хүдэлмэришэн—профсоюзай членүүд бастовалжа байна.

«ВАРШАВЫН АЛУУРШАН» МЕЙЗИНГЕР ГЭГШЭ ФРАНКФУРТ-НА-МАЙНЕДА АБААШАГДАА

ЛОНДОН, ноябриин 14. (ТАСС). 100.000 варшавска еврейнүүдые хюдаhанай түлөө зэмэтэй, «Варшавын алууршан» гэжэ нэрэтэй болоhон гитлеровскэ полковник Мейзингер асуулта хэлэхын тулада, ноябриин 13-да Франкфурт-на-Майне городто самолёдоор абаашагдаа гэжэ Лондонско радио дамжуулна. Мейзингер болбол сентябриин 12-hоо хойшо Японидо байгаа плендэ абтаhан сэрэгэйхидэй нэгэ лагерьта Иокогама шадар байhан юм. Тэрэ хадаа 1941 онhоо хойшо Японидо байжа байhанаа мүнөө Японийн капитуляци хэhэнэй hүүлээр американска солдадуудта пленэ орохон байгаа.

АНГЛИДАХИ ГРЕЧЕСКЭ МОРЯГУУДАЙ ҮЛЭСХЭЛЭН ЗАБАСТОВКО ДҮҮРЭБЭ

ЛОНДОН, ноябриин 15. (ТАСС). Долоон английска портнуудтахи 600 греческэ морягуудай арбан үдэрэй үлэсхэлэн байдал ноябриин 14-дэ дүүрээ гэжэ Рейтер агентство мэдээсэнэ. Үдэртэ долоон миллинг зургаан пенс хэмжээтэй туhаламжые хүдэлмэригүй морягуудта үгэхэ тухай греческэ правительствын турадхалда морягууд зүбшөөрэлөө үгэбэ.

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ. ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23; АТС—1—80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв:); об'явлений—2-64 (2 зв:):

Н—00485. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.